

ภาพชีวิตพ่อใน “เลอ แปร์กอรีโยต์” ของบัลซัค

อมรรัตน์ นิโครธานนท์*

“ผู้ชายชื่อกคนหนึ่ง – หอพักชนชั้นกลาง – เบียดหัดยั้งชีพ ๖๐๐ ฟรังก์ – สิ้นเนื้อประดาตัว เพื่อลูกสาวทั้งสองคนซึ่งมีเงินใช้รายปี ๕๐,๐๐๐ ฟรังก์ – ตายอย่างหมาข้างถนน”

ข้อความดังกล่าวนำมาจากต้นฉบับร่างนวนิยายเรื่อง เลอ แปร์กอรีโยต์^๑ ของบัลซัค^๒ ซึ่งมีแก่นเรื่องที่เด่นชัดคือ “พ่อ” บัลซัคต้องการเสนอภาพของพ่อตั้งแต่แรกจนถึงฉากสุดท้าย ตัวละครเอกคือ กอริโยต์ เขาเป็นพ่อที่รักและอุทิศทุกอย่าง

เพื่อลูก ยอมมีชีวิตอย่างลำบากและมีเงินใช้เพียงเล็กน้อยเพื่อประทั้งชีวิตเท่านั้นและในบั้นปลายชีวิตถูก ๆ กลับทอดทิ้งเขาให้ตายอย่างน่าสมเพช

บัลซัคได้รับแรงคลใจในการเขียนนวนิยายเรื่องนี้จากบทละครโศกนาฏกรรมอันเลื่องชื่อ คือ *King Lear* ของจินตกรวิเอกของโลก วิลเลียม เชกสเปียร์ (William Shakespeare)^๓ ซึ่งเขียนขึ้นใน ค.ศ. ๑๖๐๖ จึงไม่น่าประหลาดใจที่เรื่อง เลอ แปร์กอรีโยต์

* อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

^๑ RAIMOND Michel, *Le Roman depuis la Révolution*, Armand Colin, Paris 5 p. 52.

^๒ Honoré de Balzac นักประพันธ์ชาวฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียงในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เกิดใน ค.ศ. ๑๗๙๙ ที่เมืองตูลูส เขาเริ่มต้นอาชีพนักประพันธ์ เมื่ออายุ ๒๐ ปี แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เขาจึงหันมาทำธุรกิจเกี่ยวกับโรงพิมพ์แต่ประสบความล้มเหลว บัลซัคได้กลับมาสนใจเขียนผลงานอย่างจริงจัง นวนิยายเอกเรื่องแรกที่สร้างชื่อเสียงให้คือ เออเจนี กร็องเดต์ (Eugénie Grandet) และเรื่องที่ได้รับการนิยมนามากเป็นอันดับสองคือ เลอ แปร์กอรีโยต์ (Le Père Goriot) ซึ่งบัลซัคได้เริ่มเขียนขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๓๔ และเสร็จสิ้นใน ค.ศ. ๑๘๓๕ เขาอุทิศผลงานชิ้นนี้ให้แก่ มาตาม อองสกา (Hanska) ผู้ให้กำลังใจในการผลิตผลงาน บัลซัคเขียนนวนิยายไว้หลายเรื่องโดยใช้ชื่อรวมว่า La Comédie Humaine และผลงานส่วนใหญ่ของเขาสะท้อนภาพชีวิตของคนฝรั่งเศสในแง่มุมต่าง ๆ เขาถึงแก่กรรมใน ค.ศ. ๑๘๕๐ ขณะมีอายุเพียง ๕๑ ปี

^๓ CITRON Pierre Préface, : *Le Père Goriot de Balzac*, Garnier Flammarion, Paris, p. 13.

และ *King Lear* จะมีลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับพ่อและความรักของพ่อ ใน *King Lear* ตัวละครเอกคือ พระราชาเลียร์ พระองค์มีพระธิดา ๓ องค์ โกเนอร์ิล (Goneril) รีแกน (Regane) และคอร์ดเลีย (Cordelia) พระธิดาสององค์โตทรงเป็นคนช่างพูดและประจบสอพลอ ในขณะที่พระธิดาองค์เล็กทรงเย็บเฉย พระราชาจึงทรงโปรดพระธิดาสององค์โตและทรงขับไล่พระธิดาองค์เล็กตามคำยุยง แต่หลังจากที่พระราชาทรงยกราชสมบัติให้พระธิดาทั้งสองพระองค์ พระองค์ก็ทรงถูกทอดทิ้งให้มีชีวิตอย่างลำบาก และสิ้นพระชนม์ในสภาพที่ทุกข์ทรมาน^๔

ใน “เลอ แปรกอร์โยต์” บัลซัคมิได้ลอกเลียนแบบเรื่อง *King Lear* อย่างไว้วิจิตรណ္ဍာန် เขาได้นำลักษณะเฉพาะของตัวละครเด่นมาประยุกต์ใช้ เช่น พระราชาและพระ

ธิดาสององค์โต และประการสำคัญคือบัลซัคได้ดัดแปลงโครงเรื่องให้เหมาะสมกับยุคสมัย กล่าวคือ บัลซัคมิได้สะท้อนภาพของ “ครอบครัวกษัตริย์” แต่เป็น “ครอบครัวชนชั้นกลาง” และได้สร้างตัวละครอย่างกอร์โยต์ให้เป็นพ่อในยุคที่มีเงินตราเป็นพระเจ้า

ภาพของ “พ่อ” ชนชั้นกลาง

บัลซัคกำหนดให้เรื่องราวของนวนิยายดำเนินในช่วงระยะเวลาแห่งการปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๗๘๙ จนถึงรัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ฟีลิป^๕ ซึ่งเป็นยุคของชนชั้นกลาง และให้ตัวละครเอกเป็นพ่อค้าชนชั้นกลางที่อยู่ฝ่ายปฏิวัติ ความผันผวนทางการเมืองมีผลกระทบต่อฐานะของกอร์โยต์กล่าวคือในช่วงการปฏิวัติและช่วงทำสงครามกับยุโรปประเทศฝรั่งเศสประสบปัญหาข้าวขาดแคลน พ่อค้าเช่นกอร์โยต์ที่มีรายได้นานกลางจึงมีฐานะมั่งคั่งจากการค้าแบ่งและ

^๔ RAYMOND Adlam, *Notes on Literature : Shakespeare King Lear*, pp. 5-14.

^๕ ช่วง ค.ศ. ๑๗๘๙-๑๗๙๕ เป็นยุคของการปฏิวัติในฝรั่งเศส ก่อนการปฏิวัติราชฐานมีความเป็นอยู่ยากจนแร้นแค้นในขณะที่พระมหากษัตริย์และขุนนางชนชั้นสูงมีชีวิตที่หรูหราฟุ่มเฟือย ราษฎรจึงลุกฮือขึ้นปฏิวัติ และต่อมารัฐบาลประหารชีวิตพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๖ ด้วยกิโยติน จึงนับได้ว่าเป็นการสิ้นสุดของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช กลุ่มชนชั้นสูงที่สูญเสียอำนาจพากันหนีออกนอกประเทศ และฝรั่งเศสเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบสาธารณรัฐซึ่งทำให้ชนชั้นกลางเริ่มมีบทบาทในการปกครองประเทศ อย่างไรก็ตามใน ค.ศ. ๑๗๙๕ นโปเลียนซึ่งเป็นทั้งนายพลและแม่ทัพที่มีความสามารถ สามารถยึดอำนาจการปกครองประเทศโดย

ข้าวสาลีซึ่งมีราคาสูง เป็นยุคที่พ่อค้าสงคราม
 ร่ำรวยจากการค้าขายท่ามกลางความสับสน
 ทางการเมือง กอริโยต์จึงกลายเป็นเศรษฐีที่มี
 ฐานะความเป็นอยู่สุขสบายและผลที่ตามมาคือ
 บุตรสาวเป็นที่หมายปองของชายหนุ่มทั่วไป
 แม้กระทั่งขุนนางเชื้อสายเก่า อันที่จริงแต่เดิม
 นั้นกลุ่มชนชั้นสูงมีความผูกพันกับสถานะทาง
 ชนชั้นของตนอย่างเหนียวแน่น และจะแบ่ง
 งานกับบุคคลในชนชั้นเดียวกันเท่านั้น แต่
 หลังจากการปฏิวัติใน ค.ศ. ๑๗๘๙ กลุ่มชน
 ชั้นสูงซึ่งเคยมีอำนาจรุ่งเรืองได้มองเห็นวิถี
 ชีวิตที่เริ่มตกต่ำลงของตนจึงต่างยอมลดศักดิ์
 ศรัท้ทำงานกับชนชั้นกลางที่มีฐานะมั่งคั่ง
 ในนวนิยายเรื่องนี้เราจึงเห็นตัวละครเช่น
 เคาน์ เรสโต (Comte de Restaud) และ
 บารอน นูแซ็งฌอง (Baron de Nucingen)
 ซึ่งเป็นชนชั้นสูงยอมแต่งงานกับบุตรสาวของ

กอริโยต์ซึ่งเป็นชนชั้นกลาง คือ อนาสตาซี
 (Anastasie) และเดลฟิน (Delphine)
 อาจกล่าวได้ว่าเป็นการประสานประโยชน์
 ระหว่างชนชั้นที่ต่างกันทางชาติกำเนิดและ
 ฐานะ ผู้มีเงินมากจะซื้อความเป็นผู้ดีชั้นสูงใน
 ขณะเดียวกันผู้ที่เป็นผู้ดีเก่าชนชั้นสูงโดย
 กำเนิดก็ต้องยอมรับอำนาจของเงินตรา

หลังจากที่บุตรสาวแต่งงานแล้ว กอริโยต์
 เลิกอาชีพค้าขาย และยกทรัพย์สินสมบัติทั้งหมด
 ให้ลูก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อกอริโยต์มีฐานะ
 ยากจนลงลูกสาวและลูกเขยเริ่มรังเกียจและ
 ไม่ยินดีที่จะต้อนรับเขา ขณะเดียวกันเกิด
 การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และสังคม
 กล่าวคือ ระบอบกษัตริย์ได้กลับมามีอำนาจ
 ปกครองประเทศอีก ทำที่ของลูกเขยต่อ
 พ่อตาจึงแปรเปลี่ยนไปเช่นกัน “คุณคงเข้าใจ
 ใจที่ว่า ใน ค.ศ. ๑๗๙๓ ลูกเขยทั้งสองไม่
 รู้สึกกระไรนัก ที่จะให้ชายชราอาศัยอยู่ร่วม

ดำรงตำแหน่งผู้นำประเทศที่เรียกว่ากงสุล (Consul) แต่ในปี ค.ศ. ๑๘๐๔ นโปเลียนก็สถาปนาตนเองขึ้นเป็น
 จักรพรรดิ นโปเลียนที่ ๑ และเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบจักรวรรดิ (L' Empire) อย่างไรก็ตามระหว่าง
 ค.ศ. ๑๘๑๕-๑๘๓๐ พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๘ แห่งราชวงศ์บูร์บองสกลับมากล้าปกครองประเทศอีกครั้งหนึ่ง แต่ในรัช
 สมัยของพระเจ้าชาลส์ที่ ๑๐ (Charles X) มีการปฏิวัติครั้งใหญ่เกิดขึ้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๓๐ ซึ่งมีผล
 ให้พระเจ้าชาลส์ที่ ๑๐ ต้องเสด็จลี้ภัยไปประเทศอังกฤษ เหล่าขุนนางได้ทูลเชิญพระญาติของพระเจ้าชาลส์ที่ ๑๐
 คือ ดยุก ออเลอองส์ (Duc d'Orléans) ขึ้นเป็นกษัตริย์ทรงพระนามว่า พระเจ้าหลุยส์ฟีลิปป์ (Louis-
 Philippe) พระองค์ทรงแตกต่างจากกษัตริย์พระองค์ก่อน เนื่องจากพระองค์ได้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน
 ชนชั้นกลางให้มีอำนาจขึ้นมา เหตุนี้เองพระองค์ได้รับการต่อต้านจากกลุ่มชนชั้นสูงเชื้อสายราชวงศ์บูร์บองส์และ
 กลุ่มที่ก่อกบฏต่อไปเรื่อย กลุ่มชนชั้นสูงเชื้อสายเก่าที่ถูกรีดถอนทั้งอำนาจและผลประโยชน์จึงเกลียดชังพวกชน
 ชั้นกลาง ความขัดแย้งทางการเมืองจึงปรากฏให้เห็นอยู่ชัดเจนในช่วงกึ่งแรกของศตวรรษที่ ๑๙

ชายคาเดียวกัน และยังคงให้อาศัยอยู่ด้วย
ภายใต้จักรวรรดินิยมในยุคของจักรพรรดิ
นโปเลียน แต่เมื่อราชวงศ์บูร์บงกลับมามี
ชายชราที่แสนดีก็ทำความรำคาญให้แก่เรสโต
และนายธนาคาร”^๖ ลูกเขยทั้งสองปรารถนา
ให้ประเทศฝรั่งเศสได้มีการปกครองระบอบ
สมบูรณาญาสิทธิราชดั้งเดิมจึงชิงชัง กอริโยต์
ซึ่งเป็นชนชั้นกลาง และเคยเข้าร่วมในคณะ
ปฏิวัติ อองรีเรสโตและฌูแซ็งฌองเป็นคนหยาบ
กระด้าง และวางภูมิภาคเนื่องจากถือว่าตนมาจาก
ครอบครัวชนชั้นสูงเชื้อสายเก่าจึงไม่แสดง
ความเคารพต่อพ่อตาและสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์
ของการแก้แค้นที่ชนชั้นสูงมักกระทำกับชน
ชั้นกลาง คือ หลังจากที่ถูกกอริโยต์ถึงแก่กรรม
รถประจำตระกูลของเรสโตและฌูแซ็งฌองได้
เล่นตามขบวนแห่ศพของกอริโยต์ แต่เป็น
รถที่ปราศจากคนนั่ง เป็นการแสดงว่า ลูก
เขยทั้งสองไม่ประสงค์จะแสดงตนเป็นญาติกับ
กอริโยต์ ถ้าพิจารณาให้ดี จะเห็นว่านี่มิใช่
เป็นเรื่องความขัดแย้งทางสายสัมพันธ์ส่วนตัว
เท่านั้น แต่เป็นการเหยียดหยามระหว่างชน
ชั้นอีกด้วย

กอริโยต์มิได้รับการดูแลจากลูกเขย
เท่านั้น แต่ยังเป็นที่รังเกียจของลูกสาวตัวเอง
“เขาเห็นว่า ลูกสาวอับอายที่มีพ่อเป็นเขา ใน
เมื่อลูกรักสามี เขาซึ่งเป็นคนที่ทำความรำคาญ
แก่ลูกเขย ถ้าเช่นนั้นก็ต้องเสียสละ เขาเสีย
สละเพราะเขาเป็นพ่อ เขาจึงเป็นฝ่ายจาก
ไป”^๗ แมื่อนาสตาซี และเคิลเฟินมาจาก
ครอบครัวชนชั้นกลางที่มีความเป็นอยู่ดี แต่
ก็ใฝ่ฝันจะดำเนินชีวิตอย่างชนชั้นสูง เพราะ
ฉะนั้นหลังการแต่งงานทั้งสองใช้ชีวิตอย่างสุข
สำราญ แต่งกายหรูหรา ไปงานเลี้ยงรื่นเริง
บ่อยครั้ง และเล่นการพนัน อาจกล่าวได้
ว่าการดำเนินชีวิตในกรอบของสังคมชนชั้น
สูงทำให้เคิลเฟินและอนาสตาซีมีนิสัยไม่ผิดแผก
จากสามี และเป็นเหตุให้เร้าใจกับพ่อ

พ่อกับความรักที่มีต่อลูก

ซองเชอเรล (Chancere) และปีแย
โรต์ (Pierrot) ซึ่งเป็นนักวิจารณ์วรรณกรรม
ฝรั่งเศสได้ศึกษาข้อมูลเชิงชีวประวัติของบัลซัค
และสรุปว่า บัลซัคตระหนักถึงความเป็นพ่อ
ด้วยตนเอง เขาเข้าใจความรู้สึกของผู้ให้
กำเนิดอย่างถ่องแท้ และได้นำมาถ่ายทอดใน

^๖ BALZAC Honoré de, *Le Pere Goriot*, Didier, p. 28

^๗ Ibid., p. 29

นวนิยายเรื่องนี้ จากหลักฐานชีวประวัติระบุว่า บัลซัคมีบุตรกับมารีอา ตามีนัว (Maria Daminois) ซึ่งรักซึ่งเป็นภรรยาของเฟรสเนย์ (Fresnay) ชาวมารียากำเนิดบุตรสาวในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๘๓๔ ได้สร้างความปิติยินดีแก่เขามากจนกระทั่งเขาเขียนจดหมายถึงพี่สาวว่า “ผมเป็นพ่อแล้ว” เนื่องจากมารีอาสมรสกับเฟรสเนย์ ซึ่งมีอายุมากกว่าเธอหลายปีและไม่มีบุตรด้วยกัน บัลซัคจึงมั่นใจว่า มารีคู เฟรสเนย์ (Marie du Fresnay) เป็นบุตรสาวของเขา และได้ทำพินัยกรรมยกมรดกให้เธอ เขามีความรูสึกว่าเลือกเนื้อเชื้อไขของเขาได้ก่อกำเนิดขึ้นมาในโลก^๕ ดังนั้นบัลซัคจึงสามารถถ่ายทอดความรักและความผูกพันที่มีต่อลูกสาวผ่านตัวละครกอรีโยต์ได้อย่างแจ่มชัด

กอรีโยต์เป็นพ่อหม้ายตั้งแต่ยังหนุ่ม แม้ภรรยาจะเสียชีวิต เขาก็มิได้คิดจะมีภรรยาใหม่ ยิ่งกว่านั้นเขาทุ่มเทความรักทั้งหมดให้ลูกสาวเท่านั้น ความรักของกอรีโยต์ คือ การเสียสละ เขาเป็นพ่อที่เสียสละอย่างใหญ่หลวงเพื่อลูก โดยจะเห็นได้จากความเปลี่ยนแปลงที่ตกต่ำของกอรีโยต์ไม่ว่าจะสภาพร่างกาย

การแต่งกายหรือแม้กระทั่งชีวิตความเป็นอยู่ อันสืบเนื่องมาจากการลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อนำเงินมาให้ลูกสาว เขายอมเสียสละความสุขสบายทุกประการเพื่อความสุขของลูก กอรีโยต์ยอมออกมาเช่าหอพักชนชั้นกลางที่มีสภาพเลว ในเวลาเพียง ๓ ปี วิถีชีวิตของเขาเปลี่ยนแปลงอย่างน่าตกใจ เริ่มจากสภาพความเป็นอยู่ในระยะแรก กอรีโยต์พักอยู่บนชั้นที่หนึ่ง เสียค่าเช่าแพงที่สุด ๑,๒๐๐ ฟรังก์ ในปลายปีที่สองเขาย้ายไปอยู่ชั้นที่สองจ่ายค่าเช่า ๙๐๐ ฟรังก์ และ ในปีที่สามเขาย้ายขึ้นไปอยู่ชั้นที่สาม ซึ่งเป็นห้องพักที่มีสภาพแย่มากจ่ายค่าเช่าเพียง ๔๕ ฟรังก์ต่อเดือน ส่วนการแต่งกายนั้น เขานำเสื้อผ้าดี ๆ ที่เคยสวมใส่ไปขาย และเปลี่ยนมาใส่เสื้อผ้าเนื้อหยาบราคาถูก สภาพร่างกายก็ทรุดโทรมผ่ายผอม ผมหงอกที่เคยแต่งไว้เรียบร้อยก็กลับ สกปรก แม้หน้าตาที่เคยอึมเอบมีชีวิตชีวาก็ดูซีดเซียวเต็มไปด้วยริ้วรอยย่น ยิ่งกว่านั้นกอรีโยต์ได้นำทรัพย์สินสมบัติติดตัวออกขาย เช่น เครื่องประดับเพชรพลอย และยามที่เขาป่วยหนัก ก็ยังเป็นห่วงว่าลูกจะไม่มีเงินไปจ่ายค่ากระโปรงที่สั่งตัดไว้เพื่อใส่ไปงานเต้นรำ เขาต้อง

^๕ CITRON Pierre, Préface *Le Père Goriot de Balzac*, Garnier Flammarion, Paris, p. 14

นำของที่เหลืออยู่น้อยชิ้นออกไปขายเพื่อนำเงินมาให้ลูก กอริโยต์ก็จะสละได้แม้กระทั่งส่วนสำคัญที่สุดของร่างกาย “ถ้าเกิดลูกขอควักดวงตาฉัน ฉันจะบอกกับเขาว่า เขาเลยฉันนี่มันโง่”^๕ แม้จะมีชีวิตที่ลำบากเช่นไร เขายังคงยึดมั่นอยู่กับความรักที่มีต่อลูกสาว ชีวิตของกอริโยต์ผูกพันอยู่กับลูกสาวเท่านั้น “ฉันไม่เคยหนาวเลยเมื่อลูกอบอุ่น ฉันไม่เบื่อเมื่อลูกหัวเราะ ฉันทุกข์จากทุกข์ของลูก”^{๑๐}

ความรักและเงินตรา

ผลงานส่วนใหญ่ของบัลซัคกล่าวถึงบทบาทของเงินตรา “เขากล่าวด้วยว่า ไม่มีประโยชน์ใดที่สามารถเอาชนะเงินตราได้ และมีใช่ พระเจ้า หลุยส์ฟิลลิป ที่ปกครองประเทศฝรั่งเศส แต่เป็นเงินร้อยซู”^{๑๑} เงินตราและค่านิยมทางวัตถุมิได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม โดยส่วนรวมแต่ยังคุกคามความสัมพันธ์ของชีวิตครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม

เงินตราและความรักได้เข้ามาสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก เงินตราได้คุกคามความรักของพ่อ กอริโยต์ประจักษ์ชัดถึงอำนาจของเงินตรา “ถ้าฉันรวย ถ้าฉันยังเก็บมรดกไว้ ถ้าฉันยังไม่ให้มรดกแก่ลูก เขาคงจะอยู่ที่นั่น เข้ามาหอมแก้มฉัน ฉันคงจะอยู่ในโรงแรม มีห้องนอนสวยๆ มีคนใช้....ฉันคงจะมีทุกอย่าง แต่ฉันไม่มีอะไรเลย เงินให้ทุกอย่างแม้แต่ลูกสาว เงินเจ้าอยู่ที่ไหน ถ้าฉันมีทรัพย์สินสมบัติทั้งไว้ให้ ลูกๆ ก็จะคิดถึงฉันเขาจะดูแลฉัน ฉันจะได้ยินและเห็นหน้าเขา”^{๑๒} เงินตราได้บั่นทอนความสุขในครอบครัว เมื่อพ่อไร้เงิน ลูกก็มิได้เอื้ออาทรหรือแม้แต่จะเหลียวแลยามที่พ่อเจ็บป่วย เขาจึงฉวยโอกาสที่ตอยากกลับไปเป็นพ่อค้าอีกเพื่อจะหาเงินได้มาก ๆ เป็นวิถีทางหนึ่งที่จะเรียกร้องลูกกลับคืนมา

ความรักทำให้กอริโยต์อ่อนแอ เขาไม่ได้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของพ่อ เขาเลี้ยงลูกอย่างผิดพลาด กล่าวคือ กอริโยต์

^๕ BALZAC Honoré de, *Le Père Goriot* Didier, p. 90

^{๑๐} Ibid, p. 50

^{๑๑} BARBERIS Pierre, *Balzac, une mythologie réaliste*, Librairie Larousse, p. 267

^{๑๒} BALZAC Honoré de, *Le Père Goriot*, Librairie Larousse, p. 89

ไม่เคยได้อบรมสั่งสอนลูก ปล่อยให้ลูกเคยชินอยู่กับความหยาบหยาบๆ เพื่อ “ฉันเองที่เป็นสาเหตุของความสับสนวุ่นวายในชีวิตลูก ฉันทำให้เขาเสียคน วันนี้นะลูกๆ ต้องการความสุขสำราญเหมือนที่เคยอยากได้ลูกกวาดในสมัยก่อน ฉันยอมให้ลูกทำอะไรตามใจที่เด็กสาวใฝ่ฝัน อายุ 15 ปี เธอมีรถใช้ ไม่มีอะไรขัดขวางได้ ฉันเองที่ผิด แต่ผิดเพราะความรัก”^{๑๓} เพราะฉะนั้นค่านิยมทางวัตถุที่พ่อปลูกฝังให้แก่ลูกทำให้ลูกเต็มไปด้วยความทะเยอทะยานและความโลภในวัตถุ และเป็นเหตุให้แสดงพฤติกรรมที่ไร้น้ำใจ อีกริโอต์ไม่เคยชี้แนะแนวคิดที่ดีให้แก่ลูกแม้ในเรื่องสำคัญในชีวิต คือ เรื่องการแต่งงาน เขาปล่อยให้ลูกทำตามใจตนเอง เขายอมให้ลูกแต่งงานกับชนชั้นสูงโดยมิได้ใคร่ครวญแม้แต่น้อยว่า ความแตกต่างระหว่างชนชั้นพื้นฐานบุคลิกและอุปนิสัยใจคอจะก่อให้เกิดผลอย่างไรในภายหลัง

ความรักที่ขาดเหตุผลทำให้พ่อไร้สำนึกผิดชอบชั่วดี ความปรารถนาเดียวของกริโอต์ คือ ให้ลูกมีความสุขด้วยวิถีใดก็ตาม เช่น เขายินยอมให้เพื่อนหนุ่มนักเรียนกฎหมาย

ข้างห้องเป็นชู้กับลูกสาวของตน และในยามที่ขัดสนเรื่องเงิน เขาคิดจะหาเงินโดยวิธีไม่ซื่อสัตย์คือการขโมย กริโอต์พร้อมจะทำทุกอย่าง แม้จะเป็นการต่อต้านกฎของสังคม “คนที่ทำให้ลูกคนใดคนหนึ่งเจ็บปวดทรมานที่พ่อยังมีชีวิตอยู่ แน่ใจได้เลยว่า พ่อจะเผามันให้วอดไปที่ไหน”^{๑๔}

พ่อที่สิ้นหวังทุกอย่าง

โดยทั่วไปบัลซัคมักจะสะท้อนภาพตัวละครบางตัวที่ยึดติดอยู่กับอารมณ์หรือความคิดใดความคิดหนึ่งอย่างเหนียวแน่น เช่น ความรัก ความทะเยอทะยาน หรือเงินตรา เป็นต้น และผู้ที่ตกเป็นทาสของอารมณ์และความคิดดังกล่าวจะขาดเหตุไคร่ครวญ และท้ายที่สุดจะพบกับภัยพิบัติในชีวิต บัลซัคจงใจลงโทษตัวละครเหล่านี้ให้พบชะตากรรมที่น่าเศร้า กริโอต์ เป็นตัวละครเอกตัวหนึ่งที่เป็นตัวอย่างที่ดี โลกของกริโอต์มีแต่ลูกสาวเท่านั้น เขาไม่สนใจสิ่งภายนอก ไม่เคยห่วงใย หรือแบ่งปันความรักให้ใครอื่นแม้กระทั่งหลาน พ่อที่ตาบอดเพราะความรัก จึงมีชีวิตที่ล้มเหลวโดยสิ้นเชิง

^{๑๓} Ibid, p. 92.

^{๑๔} BALZAC Honoré de *Le Père Goriot*, Didier, p. 77.

บัลซัคได้บรรยายความเจ็บปวดทุกข์ทรมานของผู้ที่ตกเป็นทาสของความรัก และเงินตราได้อย่างสะเทือนใจ พ่อที่เต็มไปด้วยความขมขื่นและสิ้นหวัง ได้ตระหนักชัดถึงความออกตัญญูของลูกสาว “ฉันให้ชีวิตของฉันแก่ลูก วันนี้ลูกไม่มีเวลาแม้แต่ชั่วโหม่งเดียวที่จะให้ฉัน ฉันกระหาย ฉันหิว หัวใจเร่าร้อนถึงเปลวไฟ ลูกคงจะไม่มาช่วยให้อาการป่วยปางตายของพ่อทุเลาลง ฉันคงจะตาย ฉันรู้ตัวดี แต่ลูกไม่รู้หรอกว่า การเหยียบย่ำบนซากศพของพ่อนั้นเป็นอย่างไร”^{๑๕} บั้นปลายชีวิตของกอริโยต์ตกต่ำมาก ตลอดชีวิตของเขาผูกพันอยู่กับความรักและเงินตรา และในที่สุดตัวเองก็ถูกทำลาย และพบจุดจบที่น่าสมเพช การที่ลูกสาวทั้งสองไม่มาเยี่ยมทั้งที่พ่อใกล้จะตายทำให้กอริโยต์เศร้าเสียใจเป็นที่สุด เขาตระหนักดีว่าถูกหลอกลวงมาโดยตลอด “ฉันถูกหลอก ลูกไม่รักฉัน ลูกไม่เคยรักฉัน เป็นที่ประจักษ์แล้ว”^{๑๖} ก่อนที่กอริโยต์จะสิ้นใจ เขาเพื่อเรียกหาลูกสาวตลอดเวลา อยากเห็นหน้าลูกเป็นครั้งสุดท้าย

เป็นความเจ็บปวดทรมานใจที่พ่อได้รับ จนต้องกล่าวอย่างหมดหวัง “ฉันจะตายอย่างหมางั้นหรือ นี่แหละผลที่ฉันได้รับ การทอดทิ้ง”^{๑๗} เมื่อกอริโยต์สิ้นชีวิต ลูกสาวทั้งสองมิได้มาร่วมงานศพพ่อ หรือแม้แต่จะจ่ายเงินค่าทำศพ เขาจบชีวิตอย่างอนาถาและโดดเดี่ยว ส่วนลูกสาวที่แสวงหาความสุขทางวัตถุจนไร้ความเป็นมนุษย์ก็มีคัลลองชีวิตที่ล้มเหลวเคลือบ และอนาสตาซีประสบปัญหาในชีวิตแต่งงานและยังถูกหลอกลวงจนสิ้นเนื้อประดาตัวเพราะชู้รัก อาจกล่าวได้ว่า ลูกสาวทั้งสองได้กระทำปิตุฆาต และท้ายที่สุดก็ได้รับผลตอบแทนที่เลวร้ายจากความออกตัญญูของตน ดังคำกล่าวของกอริโยต์ที่เพ้อออกมาว่า “สังคม โลก ต้องพึงพิงพ่อทุกอย่างจะพังพินาศถ้าลูกไม่รักพ่อ”^{๑๘}

กอริโยต์ เป็นตัวละคร ของบัลซัคที่จบชีวิตอย่างน่าสะเทือนใจ เขามีใช้หนี้ที่อยู่ต่อหน้าผู้อ่านแต่เป็นตัวละครที่ผู้ประพันธ์สร้างให้มีอารมณ์ของมนุษย์ปุถุชนคนหนึ่ง และเป็นพ่อที่อุทิศทั้งชีวิตให้แก่ลูก แก่นเรื่องพ่อจึงมิใช่แก่น

^{๑๕} Ibid., p. 87.

^{๑๖} Ibid., p. 88.

^{๑๗} Ibid., p. 90.

^{๑๘} Ibid., p. 87.

เรื่องที่ใกล้เคียงตัวผู้อ่าน แม้ในวรรณกรรมฝรั่งเศสร่วมสมัยบทบาทของพ่อยังปรากฏให้เห็นในนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ นวนิยายเชิงบันทึกของครอบครัวปาสกีเยร์ “*La Chronique des Pasquier*” (๑๙๓๓-๑๙๓๔) ประพันธ์โดยฌอร์ช ดูฮาเมล (*Georges Duhamel*) และนวนิยายเรื่อง “*La Gloire de mon pere*” (๑๙๕๗) ประพันธ์โดย มาร์เซล ปาญอล (*Marcel Pagnol*) เป็นต้น แต่ทั้งนี้ภาพของพ่อย่อมมีลักษณะผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาวะสังคม และจินตนาการของผู้ประพันธ์ในแต่ละยุคสมัยนั่นเอง ●

บรรณานุกรม

- AZIZA Claude, BENREKASSA Geneviève, *Littératures et Sociétés XIXe siècle*, Bordas, Paris, 1978
- BALZAC Honoré de, *Le Père Goriot*, Didier, Paris, 1966
- BALZAC Honoré de, *Le Père Goriot*, Garnier-Flammarion, Paris, 1966
- BALZAC Honoré de, *Le Père Goriot*, Librairie Larousse, Paris, 1934
- BARBERIS Pierre, *Balzac une mythologie réaliste*, Librairie Larousse, 1971
- BRUNEL Pierre, COUTY Daniel, *Approches Littéraires*, Bordas, Paris, 1976
- CASTEX P.-G., SURER P., *Manuel des Etudes littéraires françaises XIXe siècle*, Librairie Hachette, 1966
- CHASSANG A., SENNINGER CH., *Recueil de textes littéraires français XIXe siècle*, Librairie Hachette, Paris, 1966
- LAGARD André, MICHARD Laurant, *XIXe siècle Les grands auteurs français du Programme*, Bordas, 1962
- RAYMOND Adlam, *Notes on Literature : Shakespeare King Lear*, 1977
- RAIMOND Michel, *Le Roman depuis la Révolution*, Librairie Armand Colin, Paris 5, 1968
- RIEGERT Guy, *Profil d'une oeuvre : Le Père Goriot*, Hatier, Paris, 1973
- จินตนา ขสสุนทร, ศ. คุณหญิง, *ประวัติศาสตร์ฝรั่งเศส, กราฟิการ์ต, ๒๕๒๖*